

МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра права та публічного адміністрування

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

В.о. завідувача кафедри

Черних Є.М.

« 28 » 08 20 20 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОКПП 1.2.1 ЗАХИСТ ПРАВ ЗА НАЦІОНАЛЬНИМ ТА ЄВРОПЕЙСЬКИМ ПРАВОМ

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Освітньо-професійна програма Право
(назва)

Спеціальність 081 Право
(код та найменування спеціальності)

Спеціалізація _____
(назва спеціалізації)

Факультет економіко-правовий
(назва факультету)

2020–2021 навчальний рік

Робоча програма

Захист прав за національним та європейським правом

(назва навчальної дисципліни)

для здобувачів вищої освіти ОПП «Право»

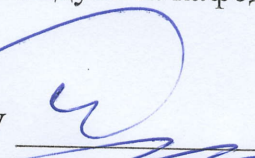
Спеціальності 081 Право

Розробник: д.ю.н., професор, професор кафедри права та публічного адміністрування Шелухін М.Л.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри права та публічного адміністрування Маріупольського державного університету

Протокол від «28» серпня 2020 року № 1

В.о. завідувача кафедри права та публічного адміністрування

МДУ д.ю.н., доцент, доцент кафедри права та публічного адміністрування Черних Є.М.

«28» 08 2020 року

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів - 5	Галузь знань: 08 Право	Вибіркова	
Модулів – 1	ОПП Право Спеціальність: 081 Право	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		1-й	1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання: реферат		Семестр	
Загальна кількість годин - 150		1-й	1-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання - 2: аудиторних – 30 самостійної роботи студента – 60	Освітній ступінь: «Магістр»	34 год.	14 год.
		Практичні, семінарські	
		36 год.	14 год.
		Самостійна робота	
		78 год.	120 год.
		Індивідуальні завдання	
		2	2
	Вид контролю: екзамен		

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить %:

для денної форми навчання – 50%

для заочної форми навчання – 15%

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни: оволодіння теоретичними знаннями з питань захисту прав за національним та європейським правом; вироблення практичних вмінь і навичок щодо застосування міжнародних нормативно-правових актів, законів України, принципів, методів, технологій та процедур при захисті прав за національним та європейським правом; формування вмінь та компетенцій, необхідних для виконання функцій і реалізації правознавця з захисту прав за національним та європейським правом.

Завдання навчальної дисципліни: засвоєння теоретичних засад у сфері захисту прав за національним та європейським правом, основних тенденцій та напрямів їх еволюції; визначення суті, законів, принципів і механізмів захисту прав за національним та європейським правом в розвитку суспільства; характеристика основ методології, технології та процедур захисту прав за національним та європейським правом; вивчення методів моніторингу та контролю за захистом прав за національним та європейським правом на національному, регіональному та місцевому рівнях; оволодіння навичками розроблення та впровадження заходів із забезпечення результативної та ефективної діяльності з захисту прав за національним та європейським правом.

У результаті засвоєння навчальної дисципліни «Захист прав за національним та європейським правом» студенти повинні:

знати:

- зміст Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод;
- організацію Європейського суду з прав людини;
- прецедентні справи Європейського суду з прав людини, а також рішення Європейського суду щодо України;
- порядок застосування норм Конвенції та рішень Європейського суду у національних правових системах держав – учасниць Конвенції.

уміти:

- правильно тлумачити та застосовувати норми Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод;
- використовувати отримані знання для вирішення професійних завдань, зокрема застосовувати правила прийнятності щодо заяв до Європейського суду, аргументувати власну правову позицію посиланнями на прецедентні рішення Європейського суду, а також використовувати набуті знання для забезпечення ефективного виконання рішень Європейського суду в Україні.

Місце навчальної дисципліни в освітній програмі – обов'язкова навчальна дисципліна з циклу дисциплін професійної підготовки, обсягом - 150 годин / 5 кредити ECTS.

Передумови для вивчення дисципліни: вивчення дисципліни «Захист прав за національним та європейським правом» відбувається після засвоєння таких навчальних дисциплін, як: «Соціальна і гуманітарна політика на державному та місцевому рівні»; «Захист прав за національним та європейським правом»; «Проблеми міжнародного приватного та публічного права»; «Теорія та практика застосування кримінального та кримінально-процесуального законодавства»: «Проблеми конституційного права та процесу».

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Загально-теоретичні аспекти захисту прав та свобод людини

Тема 1. Захист прав людини і основоположних свобод: наукові підходи

Поняття захисту прав людини і основоположних свобод. Захист прав людини і основоположних свобод та їх забезпечення: конституційний аспект. Суб'єкти у сфері захисту прав людини і основоположних свобод. Забезпечення прав людини як напрям державної політики. Національні механізми захисту прав людини.

Тема 2. Застосування європейських стандартів захисту прав людини і основоположних свобод

Поняття стандартів захисту прав людини і основоположних свобод. Справедливість як головний принцип захисту прав людини і основоположних свобод. Застосування європейських стандартів захисту прав людини і основоположних свобод. Особливості європейських стандартів захисту прав. Роль принципу справедливості в господарському судочинстві.

Тема 3. Захист прав в Європейському Союзі та Раді Європи: порівняльний аспект

Елементи системи захисту прав людини в рамках Європейського Союзу. Механізми захисту прав людини в Європейському Союзі та Раді Європи. Характеристика принципів елементів системи захисту прав людини в рамках ЄС. Система принципів, які лежать в основі визначення прав людини в ЄС. Особливості механізму захисту прав в ЄС та РЄ.

Змістовий модуль 2

Міжнародна практика захисту прав у судах ЄС та РЄ: теорія та практика

Тема 4. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод: загальна характеристика

Історичні аспекти прийняття Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. Структура та зміст Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. Протоколи до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. Місце Конвенції та практики суду в національних правових системах

Тема 5. Правотлумачення та застосування конвенцій судом Європейського Союзу. Європейський Суд з прав людини: загальна характеристика

Юридична природа рішень Суду Європейського Союзу. Способи правоінтерпретаційної діяльності Суду Європейського Союзу.

Герменевтичний механізм правотлумачення (об'єктивні та суб'єктивні фактори). Порядок утворення, склад та структура Європейського Суду з прав людини. Підстави звернення до Європейський Суд з прав людини. Право на Конвенції. Юрисдикція Європейського Суду з прав людини

Тема 6. Право на справедливий судовий розгляд

Неприпустимість вибіркового обмеження або скасування судового контролю. Доступ до судових інстанцій. Змагальність і рівність сторін. Вмотивованість прийнятого у справі судового акта та принцип правової визначеності. Принцип незалежності суддів

Тема 7. Вплив практики європейського суду з прав людини на національне законодавство та правозастосування

Застосування прецедентів Суду Європейського Союзу в судовій практиці України. Місце національних судів в судовій системі ЄС. Вплив рішень Європейського суду з прав людини на рішення Верховного суду України. Проблеми у виконанні національними властями рішень ЄСПЛ.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі			
		Л	Пр	Інд	С.р		Л	Пр	Інд.	С.р
Змістовий модуль 1.										
Загально-теоретичні аспекти захисту прав та свобод людини										
Тема 1. Захист прав людини і основоположних свобод: наукові підходи	18	4	4		10	20	2	2		16
Тема 2. Застосування європейських стандартів захисту прав людини і основоположних свобод	18	4	4		10	20	2	2		16
Тема 3. Захист прав в Європейському Союзі та Раді Європи: порівняльний аспект	22	4	6		12	20	2	2		16
Разом за змістовим модулем 1	58	12	14		32	60	6	6		48
Змістовий модуль 2.										
Міжнародна практика захисту прав у судах ЄС та РС: теорія та практика										
Тема 4. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод: загальна характеристика	18	4	4		10	20	2	2		16
Тема 5. Правотлумачення та	24	6	6		12	22	2	2		18

застосування конвенцій судом Європейського Союзу. Європейський Суд з прав людини: загальна характеристика										
Тема 6. Право на справедливий судовий розгляд	24	6	6		12	22	2	2		18
Тема 7. Вплив практики європейського суду з прав людини на національне законодавство та правозастосування	24	6	6		12	22	2	2		18
Разом за змістовим модулем 2	90	22	22		46	86	8	8		70
ІНДЗ	2				2	2				2
<i>Усього годин</i>	150	34	36		80	150	14	14		120

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми та стислий зміст роботи	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Захист прав людини і основоположних свобод: наукові підходи	4	2
2	Застосування європейських стандартів захисту прав людини і основоположних свобод	4	2
3	Захист прав в Європейському Союзі та Раді Європи: порівняльний аспект	6	2
4	Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод: загальна характеристика	4	2
5	Правотлумачення та застосування конвенцій судом Європейського Союзу. Європейський Суд з прав людини: загальна характеристика	6	2
6	Право на справедливий судовий розгляд	6	2
7	Вплив практики європейського суду з прав людини на національне законодавство та правозастосування	6	2
	Разом	36	14

6. Теми практичних занять – не передбачено навчальним планом

7. Теми лабораторних занять – не передбачено навчальним планом

8. Самостійна робота

Самостійна робота передбачає необхідність самостійного опанування здобувачем вищої освіти основними теоретичними положеннями, категоріями, термінами, що використовуються даною навчальною дисципліною, а також самостійне оволодіння основними методами наукового дослідження та розвиток самостійного теоретичного правового мислення.

Опрацьовуючи самостійно матеріал здобувачу вищої освіти бажано використовувати джерела, що запропоновані в загальному списку рекомендованих джерел.

Формами контролю виконання здобувачем вищої освіти самостійної роботи є усне або письмове опитування та перевірка правильності виконання навчальних завдань під час індивідуально-консультативної роботи викладача.

№ з/п	Назва теми та стислий зміст роботи	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Захист прав людини і основоположних свобод: наукові підходи	10	16
2	Застосування європейських стандартів захисту прав людини і основоположних свобод	10	16
3	Захист прав в Європейському Союзі та Раді Європи: порівняльний аспект	12	16
4	Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод: загальна характеристика	10	16
5	Правотлумачення та застосування конвенцій судом Європейського Союзу. Європейський Суд з прав людини: загальна характеристика	12	18
6	Право на справедливий судовий розгляд	12	18
7	Вплив практики європейського суду з прав людини на національне законодавство та правозастосування	12	18
	Разом	78	118

9. Індивідуальні завдання

Складання індивідуально-дослідного проекту з аналітичним оглядом наукових публікацій за визначеною тематикою.

Мета наукової роботи з аналітичним оглядом наукових публікацій: напрацювання самостійних творчих навичок з підготовки письмової роботи, яка представляє собою загальний огляд (аналіз) наукових публікацій та розгорнуте і аргументоване викладення власного погляду студента, з можливістю критичного підходу до деяких наукових теоретичних підходів за визначеною темою наукового дослідження.

Вимоги до змісту самостійної (індивідуальної) наукової роботи:

1) Структура роботи складається з плану, вступу, основної частини, загальних висновків, списку використаних наукових та нормативних джерел. Посилання на використані джерела є обов'язковим.

- 2) Вступ має містити:
- актуальність теми (висвітлення актуальності не повинно бути багатослівним, досить кількома реченнями висловити сутність проблеми наукового завдання);
  - мету і завдання;
  - об'єкт дослідження (це процес або явище, що породжує проблемну ситуацію й обране для вивчення);
  - предмет дослідження (міститься в межах об'єкта);

3) Основний зміст роботи повинен містити детальний аналіз проблематики визначеної теми наукової роботи з оглядом наукових підходів та власних аргументованих ідей до вирішення проблеми, можливий аналіз нормативного матеріалу та матеріалів юридичної практики.

4) Загальні висновки по роботі – коротке викладення чітко сформульованих ідей і належно обґрунтованих пропозицій основної частини, які мають науково-практичне значення і є самостійним здобутком студента.

5) Список використаних джерел (10-15 найменувань).

Оформлення роботи:

- загальний об'єм всієї роботи не має перевищувати 20 друкованих сторінок;
- поля: верхнє, нижнє – 2 см, зліва – 2,5 см, справа – 1,5 см;
- шрифт – 14 Times New Roman, інтервал – 1,5;
- нумерація сторінок.

Першою сторінкою є титульний аркуш, який включають до загальної нумерації сторінок, але на ньому номер сторінки не ставлять. На наступних сторінках номер проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки в кінці.

Оцінювання: рівень аналізу наукових (нормативних) джерел, повнота розкриття теми, послідовність і правильність аргументації власних думок, якість оформлення та презентації, тощо.

Тематика самостійної (індивідуальної) наукової роботи затверджується викладачем.

Індивідуально-дослідний проект складається з двох частин:

- 1) Кросворд, який повинен містити не менш 30 слів, та складатися з:
  - запитань до кросворду,
  - незаповнених клітинок кросворду;
  - клітинок кросворду з відповідями.
- 2) Індивідуальної наукової роботи (реферату) з дисципліни відповідно до наступних тем:
  1. Концепція прав людини у правовій традиції.
  2. Цінність прав людини.
  3. Сучасна доктрина прав людини.
  4. Автономія особистості та моральна основа прав людини.
  5. Концепції релятивізму та універсалізму в сфері прав людини.
  6. Державні та недержавні інститути та захист прав людини.

7. Універсальний характер прав людини та інтерпретації прав у різних правових системах.
8. Універсальні механізми захисту прав людини.
9. Регіональні механізми захисту прав людини.
10. Національні механізми захисту прав людини.
11. Міжнародні правозахисні організації та неурядові організації в механізмі громадського моніторингу дотримання та забезпечення прав людини.
12. Абсолютні права людини та обмеження прав.
13. Право на життя, його генеза, основні властивості та тлумачення.
14. Право на життя та питання біоетики.
15. Заборона катувань та її основні властивості.
16. Право на свободу і особисту недоторканість.
17. Право на приватність: юридичне визнання та основні складові.
18. Свобода думки, совісті та віросповідання, її елементи.
19. Свобода вираження думки і слова.
20. Свобода зібрань та об'єднань.
21. Дискримінація: базові поняття та види.
22. Основні міжнародні і європейські документи, що гарантують захист від дискримінації.
23. «Захищені ознаки». Тест на дискримінацію як засіб її ідентифікації.
24. Публічна влада та права людини. Політичні права людини.
25. Соціально-економічні права людини, їх захист та межі.
26. Права народів та права окремих груп.
27. Процесуальні права людини.
28. Вплив праворозуміння на особливості європейської юриспруденції.
29. Права людини, верховенство права та демократія як основоположні цінності європейського публічного правопорядку.
30. Загальні принципи європейського права та їх застосування у здійсненні та захисті прав людини.
31. Документи Європейського Союзу в сфері прав людини.
32. Судова практика ЄСПЛ як джерело права.
33. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод та протоколи до неї.
34. Доктрина динамічного тлумачення Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.
35. Зміст і обсяг основоположних прав людини відповідно до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.
36. Проблеми застосування Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.
37. Джерела права ЄС. Право Європейського Союзу та право держав-членів ЄС у галузі захисту прав людини: питання юрисдикції.
38. Застосування практики Європейського суду з прав людини при здійсненні правосуддя в різних державах.
39. Вплив практики ЄСПЛ на розвиток концепції прав людини.

40. Вплив практики ЄСПЛ на стан дотримання прав людини в Україні.
41. Проблеми виконання рішень Європейського суду з прав людини в ЄС та Україні.
42. Зміни у національному правозастосуванні у світлі Угоди про Асоціацію між Україною, з одного боку, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії та їх державами-членами, з іншого боку, від 21 березня 2014 р. і 27 червня 2014 р.
43. Межі втручання та межі розсуду держави у здійсненні та захисті прав людини.
44. Негативні зобов'язання держави щодо прав людини.
45. Позитивні зобов'язання держави щодо прав людини.
46. Компенсація з боку держави за порушення прав людини.
47. Забезпечення зобов'язань бізнесу у сфері прав людини.
48. Керівні принципи ООН щодо бізнесу та прав людини.
49. Транснаціональні корпорації та захист прав людини.
50. Національні підприємства та захист прав людини.
51. Застосування європейських інструментів захисту прав людини в бізнес-діяльності.
52. Стандарти Європейського Союзу щодо захисту прав людини в сфері бізнесу.
53. Особливості захисту прав людини та способи їх відновлення у бізнес-діяльності.
54. Особливості діяльності правозахисних організацій та окремих осіб щодо реалізації та захисту прав людини.
55. Альтернативні концепції прав людини.
56. Закріплення та гарантування прав людини у державах зі сталими демократичними традиціями та державах, що прагнуть стати демократичними.
57. Особливості судового захисту прав людини у окремих зарубіжних країнах.
58. Особливості позасудового захисту прав людини у зарубіжних країнах.
59. Розуміння, закріплення, здійснення та захист прав людини у різних правових сім'ях.
60. Права людини та правозахисна діяльність у романо-германській правовій сім'ї.
61. Права людини та правозахисна діяльність у англо-американській правовій сім'ї.
62. Права людини у релігійній правовій сім'ї.
63. Права людини у традиційній правовій сім'ї.
64. Іслам і права людини.
65. Кваліфікація конфліктів та проблеми застосування права.
66. Порушення прав людини в умовах збройних конфліктів.
67. Міжнародні та неміжнародні конфлікти: питання забезпечення прав людини.

68. Відповідальність за дотримання прав людини під час конфлікту.
69. Зобов'язання держави в умовах конфліктів.
70. Доктрина відповідальності за захист та права людини.
71. Стан та показники дотримання прав людини в Україні.

Участь у науковому студентському гуртку, конференціях, круглих столах, тощо.

10. Методи навчання

Лекції, пояснення, навчальна дискусія, презентації, практичні роботи.

Консультація викладача з питань підготовки до семінарських занять, виконання ІНДЗ за змістом тем.

Індивідуальна співбесіда за програмовим змістом дисципліни та перевірка завдань для самостійної роботи студента визначених у семінарських заняттях з метою підвищення рейтингу успішності студента.

11. Критерії оцінювання

Систему контролю складають: залік, усне опитування (співбесіда), реферати, електронні презентації, семінари.

За часом педагогічний контроль передбачає поточний, тематичний, модульний і підсумковий.

Контрольні питання з дисципліни

1. Передумови створення європейської системи захисту прав людини.
2. Рада Європи: цілі та завдання організації.
3. Історія розробки і укладення Європейської конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі-ЄКПЛ).
4. Принципи, на яких ґрунтується та які захищає ЄКПЛ.
5. Загальна характеристика Європейської конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.
6. Місце Конвенції в національних правових системах. 7. Основні права і свободи людини, що захищаються в рамках Європейської конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.
7. Початковий контрольний механізм Європейської конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.
8. Європейська комісія, Європейський суд з прав людини (ЄСПЛ) та Комітет міністрів: структура, порядок формування та функціональне призначення, місце у системі контрольного механізму Європейської конвенції.
9. Структура і повноваження Європейського суду з прав людини.

10. Правовий статус суддів. Головування в суді. Секретаріат суду. Представництво в Європейському суді з прав людини: представництво заявників і договірних сторін; урядові агенти.

11. Загальновизнані принципи і норми європейського права як складова частина правової системи України.

12. Норми Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод як частина національного законодавства України.

13. Норми Конвенції в ієрархії українського законодавства.

14. Приведення законодавства у відповідність до норм Конвенції.

15. Правові підстави застосування судами України рішень Європейського суду з прав людини.

16. Порядок застосування судами України Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та актів її тлумачення Європейським судом з прав людини. Виконання рішень ЄКПЛ в Україні.

17. Закон України “Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини” від 23 лют. 2006 р. № 3477-IV.

18. Право на життя. Зміст права на життя, його суб’єкт.

19. Позитивні обов’язки держави щодо забезпечення права на життя. Обмеження права на життя. Заборона смертної кари. Умисне позбавлення життя. Питання про аборти.

20. Заборона катувань чи нелюдського або такого, що принижує гідність людини, поводження чи покарання.

21. Поняття катування, поняття нелюдського або такого, що принижує гідність людини, поводження чи покарання.

22. Права ув’язнених. Дискримінація.

23. Право на свободу та особисту недоторканість. Зміст цього права.

24. Право на справедливий судовий розгляд. Зміст цього права. “Кримінальне обвинувачення” та “цивільні права та обов’язки” в контексті ст. 6 ЄКПЛ.

25. Поняття незалежного та неупередженого суду, створеного на підставі закону.

26. Принцип рівності можливостей. Презумпція невинуватості: п. 2 ст. 6. Процедурні гарантії згідно з п. 3 ст. 6: Право бути негайно і детально поінформованим зрозумілою для обвинуваченого мовою про характер і причину обвинувачення проти нього.

27. Право мати достатньо часу і можливості для підготовки свого захисту: пп. в п. 4 ст. 6.

28. Право захищати себе особисто або використовувати правову допомогу захисника, обраного на власний розсуд: пп. с п. 4 ст. 6.

29. Право допитувати свідків: пп. d п. 4 ст. 6.

30. Право на безоплатний переклад: пп. е п. 4 ст. 6.

31. Право на повагу до приватного та сімейного життя.

32. Зміст права на приватне життя.

33. Особливості захисту права на приватне життя осіб, хворих на тяжкі та невиліковні хвороби. Здійснення нагляду і збір даних.

34.Повага до таємниці кореспонденції. Повага до житла. Обмеження права на приватне життя.

35.Право на сімейне життя. Зміст термінів “сім’я”, “право на шлюб”, “рівноправність кожного з подружжя”.

36.Свобода думки, совісті і віросповідання.

37.Зміст права на свободу думки, совісті і віросповідання. 8.Обмеження свободи думки, совісті і віросповідання.

38.Сфера застосування терміна “вираження поглядів”, який викладено в ст. 10 Конвенції.

39.Свобода преси. Функції преси. Факти і коментарі. Публічні особи та громадській інтерес до них. Захист преси від надмірних стягнень за заподіяну моральну шкоду. Журналістські розслідування та статус джерел журналістської інформації.

40.Свобода слова в області висловлювань комерційного характеру. Обов’язки та відповідальність осіб згідно зі ст. 10 Конвенції: права державних службовців.

41.Право на свободу мирних зібрань. Зміст цього права. Поняття мирних зібрань.

12. Засоби оцінювання

Систему контролю складають: залік, усне опитування (співбесіда), реферати, електронні презентації, семінари.

За часом педагогічний контроль передбачає поточний, тематичний, модульний і підсумковий.

13. Розподіл балів, які отримують студенти

Модуль 1. Поточний контроль і самостійна робота							Модуль 2 ІНДЗ	Модуль 3 Підсумкова атестація	Сума
ЗМ 1			ЗМ 2				15	Іспит – 50	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7			
5	5	5	5	5	5	5			

По завершенні визначається рейтинг знань в межах 100 бальної шкали.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку ПМК
90-100	A	відмінно	

82-89	B	добре	зараховано
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

14. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення - – не передбачено навчальним планом

15. Рекомендовані джерела інформації

1. Алексі Р. Теорія дискурсу і права людини / Р. Алексі //Філософія права і загальна теорія права; пер. з англ. С. І. Максимова, О. О. Уварової. – 2013. – № 1. – С. 73–98.

2. Вовк Д. О. Як українські суди балансують релігійну свободу: аналіз у контексті світськості / Д. О. Вовк // Право і громадянське суспільство : електрон. вид. – 2014. – № 3. – С. 4–37. – Режим доступу: <http://lcslaw.knu.ua/2014-3.pdf>.

3. Горобець К. В. Аксиосфера права: філософський и юридический дискурс : монограф. / К. В. Горобець. – Одеса: Фенікс, 2013. – 218 с.

4. Гудима Д. А. Права людини: антрополого-методологічні засади дослідження / Д. А. Гудима // Праці Львівської лабораторії прав людини і громадянина НДІ держ. будівництва та місц. самовряд. АПрН України / редкол.: П. М. Рабінович (голов. ред.) та ін. – Сер. І. Дослідження та реферати. – Вип. 20. – Львів : Край, 2009. – 292 с.

5. Дворкін Р. Серйозний погляд на права / Р. Дворкін ; пер. з англ. А. Фролкін. – К. : Основи, 2000. – 519 с.

6. Добрянський С. П. Актуальні проблеми загальної теорії прав людини / С. П. Добрянський. – Львів : Астрон, 2006. – 120 с.

7. Донеллі Дж. Права людини у міжнародній політиці / Дж. Донеллі ; пер. з англ. Т. Завалія. – Л. : Кальварія, 2004. – 280 с.

8. Дудаш Т. І. Практика Європейського суду з прав людини: навч. посіб. / Т. І. Дудаш. – 3-тє вид., стереотипне. – К.: Алерта, 2016. – 488 с.
9. Кірсте С. Транспозитивні основи позитивних прав людини / С. Кірсте // Філософія права і загальна теорія права. – 2012. – № 2. – С. 178–195.
10. Козюбра М. Природа прав людини : пошук нових концептуальних підходів / М. Козюбра // Наук. записки. Сер. «Право». – Острого, 2001. – Вип. 2. – Ч. 1. – С. 14–18.
11. Лищина И. Ю. Международные механизмы защиты прав человека / И. Ю. Лищина / Харьковская правозащитная группа; худож.-оф. И. Гаврилук. – Х. : Фолио, 2001. – 112 с.
12. Мальман М. Розум і права: нейрологія, філософія та засади правової справедливості / М. Мальман ; пер. Ю. Разметаєва // Філософія права і загальна теорія права. – 2015. – № 1-2. – С. 40–71.
13. Панкевич О. З. Соціальна держава та права людини «другого покоління» (загальнотеоретичне дослідження) / О. З. Панкевич // Праці Львівської лабораторії прав людини і громадянина НДІ держ. будівництва та місц. самовряд. АПрН України / редкол. П. М. Рабінович (голов. ред.) та ін. – Сер. 1. Дослідження та реферати. Вип. 11. – Л. : Астрон, 2006. – 176 с.
14. Пейн Т. Права людини / Т. Пейн ; пер. з англ. І. Савчак. – Львів, 2000. – 288 с.
15. Погребняк С. П. Основоположні принципи права (змістовна характеристика) : монографія / С. П. Погребняк ; Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого. – Х. : Право, 2008. – 240 с.
16. Рабінович П. М. Міжнародні стандарти прав людини: властивості, загальне поняття, класифікація / П. М. Рабінович // Вісник Національної академії правових наук України. – 2016. – № 1. – С. 19–29.
18. Разметаєва Ю. С. Права людини як фундаментальна цінність громадянського суспільства: монографія / Ю. С. Разметаєва. – Х.: 2013 «Финарт». – 196 с.
19. Сюкияйнен Л. Р. Права человека в диалоге исламской и западной правовых культур / Л. Р. Сюкияйнен // Ишрак: ежегодник исламской философии: № 2. – М.: Вост. лит., 2011. – С. 266–289.
20. Уварова О. О. Бар'єри, механізми і належні практики в сфері доступу жінок до правосуддя в Україні : доп. підгот. в межах проекту «Сприяння доступу жінок до правосуддя в п'яти країнах Східного Партнерства» [5-6 листоп. 2015 р., м. Кварелі (Грузія)] / О. О. Уварова. – Кварелі, 2015. – 93 с.
21. Філософія прав людини / За редакції Ш. Г'осепата та Г. Ломанна; Пер. з нім. О. Юдіна та Л. Доронічевої. – К.: Ніка-Центр, 2008. – 320 с.
22. Финнис Дж. Естественное право и естественные права / Дж. Финнис; пер. с англ. В. П. Гайдамаки, А. В. Панихиной. – М.: ИРИСЭН, Мысль, 2012. – 554 с.
23. Хабермас Ю. Концепт человеческого достоинства и реалистическая утопия прав человека / Ю. Хабермас // Вопросы философии. – 2012. – № 2. – С. 66–80.

24. Харт Х. Л. А. Концепція права / Х. Л. А. Харт ; пер. С англ. Н. Комарова. – Наукове видання. К. : Сфера, 1998. – 236 с.
25. Христова Г. О. Зобов'язання держави в сфері прав людини в умовах окупації / Г. О. Христова // Вісник Національної академії правових наук України. – 2018. – Т. 25. – №1. – С. 204–218.
26. Шевчук С. Судовий захист прав людини: Практика Європейського Суду з прав людини в контексті західної правової традиції / С. Шевчук – К. : Реферат, 2006. – 848 с.